

ARCHIV MĚSTA ÚSTÍ NAD LABEM

**MÍSTNÍ NÁRODNÍ VÝBOR
A
MĚSTSKÝ NÁRODNÍ VÝBOR
ÚSTÍ NAD LABEM**

1945 – 1986

inventář číslo 213

NAD 623

Věra Hladíková

Ústí nad Labem 2010

Obsah

Úvod	V
I. Místní národní výbor Ústí nad Labem 1945 – 1949	1
II. Městský národní výbor Ústí nad Labem 1954 – 1986	36
Městské organizace	
Městský výbor pro tělesnou výchovu a sport	115
Výbor lidové kontroly	116
Útvar hlavního architekta města	116
Závodní organizace ROH při MěNV Ústí nad Labem	123
Normálie, tisky a rozmnoženiny	124

Schvalovací doložka

Schvaluji tento inventář.

Ústí nad Labem, 25. ledna 2011

PhDr. Vladimír Kaiser
ředitel Archivu města Ústí nad Labem

Úvod

1) Vývoj organizace úřadu

Revoluční národní výbor

K ustanovení prvního nového správního orgánu města došlo na schůzích místních Čechů v domě Františka Haška v ulici U trati 7. Pod tlakem událostí na schůzce 7. května 1945 místní Češi Hašek, Záhora, Kovařík, Rejzek, Vorlíček, Český, Löbl, Trnka, Novotný a Šrámek, po probrání místní situace, ustanovili v Ústí nad Labem Československý revoluční národní výbor. Na dalším jednání 8. května, za účasti Bachurovy odbojové skupiny a rozšířené skupiny Čechů, došlo k definitivnímu potvrzení národního výboru, jehož předsedou byl zvolen obchodník František Hájek. Revoluční národní výbor postupně rozšířený na 28 členů, byl ustanoven spíše podle spolkových zásad z antifašistů a vlastenců, politická příslušnost tehdy nehrála roli. Nedošlo k přesnému vymezení působnosti členů a k vytvoření úřadu.

V noci ze 7. na 8. května se vzdal dobrovolně velitel ústecké německé policie i s celým úřadem. Další důležitý krok národního výboru, převzetí správy města a úřadu od starosty Franze Czermaka, proběhl za spolupráce rezignovaného starosty klidnou cestou. Ten předal výboru i vojenskou vysílačku umístěnou v krytu v Mariánské skále. Jejím prostřednictvím se ústecká veřejnost ve 14 hodin odpoledne dozvěděla o stávajících změnách, obyvatelstvo bylo vyzváno ke klidu a kázni. První následné kroky nového správního orgánu musely vést k jednání o převzetí vojenské správy města, proto národní výbor (pověření členové odbojových skupin) složitě jednal s okresním velitelem NSDAP Rudolfem Schittenhelmem (zároveň nejvyšší velitel města) a s velitelem německé vojenské posádky majorem Uhlem. Jednodušší byla vyjednávání s radou říšských drah dr. Bartschem, který předal zástupcům revolučního národního výboru správu železnice. Dá se říci, že sami Němci si nebyli dost dobře jisti, za koho a za jaký počet obyvatel Revoluční národní výbor jedná, a tak kapitulovali někdy dost automaticky. Styk s obyvatelstvem udržoval revoluční národní výbor vysílačkou a dvojazyčnými vyhláškami.

V čele města po 9. květnu 1945 stála česká správa, i když vlastní úřad byl orgán nehotový, s nedostatkem českého úřednictva. Vnější ochrana města byla zajišťována přítomností místního ruského velitelství, slabší ruské posádky a posádky československé armády (roudnický pluk). Členové revolučního národního výboru vykonali v prvních dnech neuvěřitelně mnoho obětavé práce, přičemž národní výbor se nemohl ve své práci opřít o předchozí činnost správního aparátu. Pro všechny občany musel zajistit alespoň minimum životních potřeb. Složitost poměrů ve městě byla komplikována nejen národnostním složením obyvatelstva, ale i stavem města po bombardování v dubnu 1945, složitým pohybem různých uprchlíků, zajatců, i nových příchozích. Přesto byla snaha začít nový život. Do služeb revolučního národního výboru se hlásili také němečtí antifašisté a němečtí sociální demokraté, v úřadech nadále zůstávali loajální němečtí úředníci. Zajímavé vzhledem k pozdějšímu vývoji je, že zakládajícími členy revolučního národního výboru nebyli komunisté, ti přišli do Ústí až později. Správu města výrazně posílil příchod Josefa Vondry a dalších českých starousedlíků do Ústí nad Labem. Národní socialista Josef Vondra, sedící již před válkou v ústecké městské radě, byl pro své zkušenosti 15. května kooptován do revolučního národního výboru.

V okrajových čtvrtích města pracovaly současně od 8. května 1945 dílčí národní výbory, skládající se ze skupin dobrovolníků, kteří se snažili chránit důležité tovární objekty

a sklady, kde se nalézaly zásoby potravin pro město. Navíc v okrajových čtvrtích žilo i v průběhu války daleko více českého obyvatelstva než v samotném Ústí. Revoluční národní výbor pracoval do 16. května 1945.

Místní národní výbor

Protože agenda nového orgánu se rozrůstala a specializovala, nebylo nadále únosné, aby okres i město spravoval jeden národní výbor. Pro správu města byl 16. května 1945 vytvořen místní národní výbor a jeho předsedou, vzhledem k dřívějším zkušenostem a pro účast v národním odboji se stal Josef Vondra. O agendu bývalého revolučního národního výboru se podělil nově vzniklý Okresní národní výbor Ústí nad Labem a Místní národní výbor Ústí nad Labem, který podle vládního nařízení č. 4 z 5. května 1945 spravoval v oboru své působnosti všechny záležitosti, jež vykonávalo v první republice obecní (městské) zastupitelstvo, obecní (městská) rada a starosta obce. Bývalý městský úřad se změnil v úřad místního národního výboru a prováděl jeho rozhodnutí a nařízení. Samozřejmě platila podřízenost nižšího národního výboru vyššímu.

Ve složení MNV, které v prvních dnech spočívalo na dobrovolnících, se koncem května a začátkem června již začaly odrážet zájmy jednotlivých politických stran. S příchodem nového obyvatelstva se stále více objevovala i politická různorodost občanů. O svá místa ve správě města se hlásili zejména komunisté, jejichž početní síla a organizovanost začala mít převahu ve srovnání s ostatními politickými stranami. Proto byly na 15. července 1945 vyhlášeny volby do nového MNV. Kandidátní listinu do voleb předložil koordinační výbor Národní fronty, tzv. blok socialistických stran – národní socialisté, sociální demokraté a komunisté. Souhlas s ní projeвили voliči aklamací. Všech 42 kandidátů (kandidovalo 13 národních socialistů, 14 sociálních demokratů a 15 komunistů) bylo spontánně zvoleno, volby byly pojaty jako národní slavnost za účasti hostů z Prahy – ministr zahraničního obchodu H. Ripka, ministr výživy V. Majer, ministerský rada J. Novotný, major Šilov, sovětský velitel města, který tehdy byl již přeložen k okupačním jednotkám ve Vídni. Následně koordinační výbor projednal složení rady, funkce v předsednictvu a obsazení referentských míst.

Ustavující schůze MNV 20. července 1945 schválila předložené návrhy. Jednalo se o první MNV v Ústí (42 členný, se 14 radními), který byl vytvořen na základě určitého klíče, dohodnutého politickými stranami, které se dostaly k řízení města na základě veřejných voleb. Předsedou nového MNV se stal národní socialista Josef Vondra, o ostatní posty svedly strany přece jen určitou diskusi. Ukazovalo se již, že některé resorty ve správě města mohou mít větší význam při prosazování politické síly strany. O vedoucího živnostenského referátu bojovali komunisté, seč mohli, a nakonec jej dostali. Volby ukázaly, že komunisté fakticky a velmi cílevědomě začínají zasahovat do politického složení a činnosti lidosprávních orgánů. Původně sídlil revoluční národní výbor ve třech místnostech budovy Uhelného syndikátu ve Velké Hradební čp. 59, od konce června 1945 v bývalé Schaffnerově vile ve Velké Hradební.

Je zapotřebí podotknout, že od voleb se staly dosavadní předměstské národní výbory pouze pobočkami nebo předměstskými úřadovkami ústeckého MNV a fungovaly s omezenou pracovní a funkční náplní. Následně to vypadalo takto: ve čtvrtích Střekov, Krásné Březno, Trmice, Předlice, Bukov, Hostovice byly zřízeny Místní rady. Čtvrtě nesly označení:

Ústí nad Labem I. (Ústí nad Labem, Klíše, Stříbrníky)

Ústí nad Labem II. (Krásné Březno)

Ústí nad Labem III. (Střekov)

Ústí nad Labem IV. (Trmice, Hostovice)

Ústí nad Labem V. (Předlice)

Ústí nad Labem VI. (Bukov)

Ve čtvrtích II. – V. se zřídily pobočné úřadovny MNV v Ústí nad Labem. Úřadovna v Trmicích byla příslušná i pro Hostovice, zde byl též úředník pověřený organizací pomocných prací při Místní radě v Hostovicích. Stav potvrdil i prozatímní organizační řád MNV v Ústí nad Labem z července 1946. V létě roku 1945 se na ústecké politické scéně objevila další strana, strana lidová, která se koncem roku začala ucházet o místa v MNV. 6. ledna 1946 proto proběhly nové volby, opět aklamací byla volena kandidátka bloku stran Národní fronty. I když původní dohoda zúčastněných stran zajišťovala předsednické místo národním socialistům, na ustavující schůzi MNV 3. března 1946 komunisté smetli původní ujednání ze stolu a vyrukovali s dohodou se sociálními demokraty o místě předsedy. Nakonec byl předsedou MNV opravdu zvolen sociální demokrat Josef Krkoška. Volba 16 členné rady a 3 náměstků a míst v komisích proběhla aklamací.

Nově byl MNV reorganizován na základě výsledků voleb do Národního shromáždění, které proběhly 26. května 1946. Volbami skončilo paritní zastoupení jednotlivých politických stran. Obnovený MNV, ustanovený 3. července 1946, měl 48 členů, vítězní komunisté (26 mandátů) se opřeli opět o podporu sociálních demokratů (10 mandátů) a proto národní socialisté (10 mandátů) uzavřeli s lidovci (2 mandáty) koalici, aby získali místo druhého náměstka. Předsedou byl zvolen komunista Ladislav Dušek. Komunisté vedli MNV a MěNV Ústí nad Labem s přestávkou let 1949-1954 až do jeho zániku, v roce 1986. Po roce 1948 nepotřebovali nebo se ani nesnažili zvát ke své podpoře jinou politickou stranu.

V průběhu února 1948 došlo v MNV k personálním čistkám řízeným akčními výbory Národní fronty. Akční výbory představovaly „vůli lidu“, komunisté ještě více posílili své pozice, narostl počet společenských organizací, kde též převládali členové KSČ. Změny na půdě národních výborů byly dodatečně legalizovány zákonem č. 213/1948 Sb. z 21. července 1948 o úpravě některých poměrů na ochranu veřejných zájmů.

V rámci reformy národních výborů, která byla prosazena zákonem č. 280/1948 Sb., vydaným 21. prosince 1948, byl s účinností od počátku nového roku vytvořen v Ústí nad Labem Krajský národní výbor. Protože se Ústí nad Labem stalo krajským městem, byl pro zjednodušení a zhospodárnění státní správy podle z. č. 142/1949 Sb. zrušen MNV Ústí nad Labem a ONV Ústí nad Labem a vytvořen Jednotný národní výbor Ústí nad Labem. Nový správní orgán společný pro město a okres Ústí nad Labem byl podřízený KNV a vykonával současně funkci ONV pro území okresu a MNV pro území města a zahájil svou činnost na ustavující schůzi pléna 26. 6. 1949. Vlastní město bylo rozděleno na šest, od října 1952 sedm, obvodových rad, které vykonávaly funkci místních národních výborů (viz fond ONV Ústí nad Labem 1945 – 1986).

Městský národní výbor

Snaha posílit důvěryhodnost národních výborů narážela na skutečnost, že vlastně od počátku jejich existence v květnu 1945 se do nich nekonalý ani jediné řádné volby. V březnu 1954 proto byl přijat ústavní zákon o národních výborech a zákon o volbách do národních výborů. Na ně navázalo v květnu 1954 vládní nařízení o organizaci výkonných orgánů národních výborů. JNV byl zrušen a na základě výsledků voleb do národních výborů z 16. května 1954 byl 26. května 1954 ustanoven Městský národní výbor v Ústí nad Labem. 13 členná rada MěNV se skládala z předsedy, 2 náměstků, tajemníka a ostatních členů rady. Předsedou prvního MěNV v Ústí nad Labem byl zvolen Ervín Smolař, tajemníkem JUDr. Vladimír Hlodálek. Důležitou změnou, kterou přinesl zákon o národních výborech č. 13/1954 Sb. bylo zrušení referentského systému a zavedení odborů popřípadě správy národního výboru, v jejichž čele nestál už člen rady, ale úředník. Rada tak nebyla tvořena jednotlivými referenty, ale přešla na kolektivní způsob rozhodování ve sboru. Volební období

trvalo tři roky, od roku 1960 bylo prodlouženo na čtyři roky. Další změnu přinesla přestavba územní organizace národních výborů v roce 1960. Ta byla provedena v souvislosti s rozšířením pravomoci a odpovědnosti národních výborů. Národní výbor řídil hospodářské a rozpočtové organizace svého obvodu, které sloužily k uspokojování potřeb obyvatelstva na území města. Postavení národních výborů upravovalo několik právních norem – socialistická ústava, zákon o územním členění státu č. 36/1960Sb., zákon o národních výborech č. 65/1960 Sb. 24. 6. 1960 proběhla volba 15 členné rady MěNV, do jejíhož čela byl zvolen předseda Jiří Mohaupt, rada a dále 10 stálých komisí a 12 vedoucích odborů.

V souvislosti se zvětšenou pravomocí MěNV uvažoval národní výbor o zřízení obvodních národních výborů ve městě. Zákon č. 69/1967 Sb., který určil pravomoc MěNV a jeho postavení v systému národních výborů mu zároveň nedovoloval vytvořit obvodní národní výbory. Jenže pro potřeby města a občanů by bylo výhodné prohloubit spojení města a čtvrtí. Z projednávaných návrhů došlo k realizaci pouze jednoho experimentu. 16. října 1969 byla zřízena obvodní úřadovna městského národního výboru ve Střekově.

Od 70. let se začala výrazně projevovat tendence vytvářet větší, nejen hospodářské celky, ale i větší celky správní. Docházelo k integraci obcí a jejich MNV. Protože MěNV v Ústí nad Labem byl podle zásad demokratického centralismu služebně nadřazený MNV v obcích, mělo zrušení nebo rozšíření pravomocí těchto MNV vliv i na organizační strukturu a pravomoci MěNV Ústí nad Labem. Všechny tyto vztahy byly zakotveny ve dvou zákonech o národních výborech – tzv. Velká novela zákona o národních výborech č. 137/1982 Sb. a Malá novela zákona o NV č. 49/1982 Sb.

Podle velké novely byl MěNV Ústí nad Labem od 1. 1. 1983 zařazen do I. kategorie národních výborů (MěNV Chabařovice a Neštětice byly ve III. kategorii). V případech stanovených zákonem mohl proto MěNV Ústí nad Labem plnit působnost ONV. Platilo to v oblasti územního plánování, stavebního řádu, zemědělství, financích, dopravě a silničním hospodářství a v ochraně veřejného pořádku. MěNV spravoval městská kulturní zařízení, organizace městského hospodářství a komunálních služeb.

Integrační procesy v územním uspořádání okresu Ústí nad Labem vyvrcholily před rokem 1986 – viz následující kapitola. Rozloha města tvořila téměř čtvrtinu celého okresu a více jak 90 % obyvatel okresu žilo právě ve městě Ústí nad Labem. Rozvoj města způsobil, že sídliště na jeho okraji se přiblížila na dosah k městům Neštětice, Chabařovice a k obci Chlumeč. Po provedené lednové integraci byl dosavadní systém neracionální, řada činností ONV a MěNV se překrývala. Proto bylo zapotřebí vytvořit takovou strukturu národních výborů, která by efektivně a účinně zabezpečovala správu města včetně sídlišť a ostatních obcí okresu.

23. ledna 1986 schválilo předsednictvo České národní rady Zákonné opatření v okrese Ústí nad Labem č.1/1986 Sb., podle kterého měl být od voleb roku 1986 (23. – 24. května) zřízen Národní výbor města Ústí nad Labem s pravomocí okresního národního výboru pro celé území okresu. Nový správní orgán přebíral kompetence MěNV a ONV v Ústí nad Labem. Ke dni zřízení nového národního výboru, k 23. červnu 1986 (ustavující plenární zasedání NVmÚ), skončil činnost Městský národní výbor Ústí nad Labem.

Předsedové MNV 1945 – 1949

(František Hájek 7. 5. 1945 – 16. 5. 1945)

Josef Vondra 16. 5. 1945 – 3. 3. 1946

Josef Krkoška 3. 3. 1946 – 3. 7. 1946

Ladislav Dušek 3. 7. 1946 – 26. 6. 1949

Předsedové MěNV 1954 – 1986

Ervín Smolař 26. 5. 1954 – 24. 6. 1960

Jiří Mohaupt 24. 6. 1960 – 12. 4. 1967

Josef Klaban 12. 4. 1967 – 17. 4. 1968

Jaroslav Dvořák 1. 6. 1968 – 2. 12. 1969

Josef Krupka 2. 12. 1969 – 14. 12. 1971

František Horáček 14. 12. 1971 – 24. 7. 1981

František Reitoral 29. 10. 1981 – 5. 4. 1983

Ing. Stanislav Erben, CSc. 5. 4. 1983 – 23. 6. 1986

Územně správní změny

Katastr města prodělával i po roce 1945 změny, které byly zapříčiněny jednak zásahy zvenčí, jednak přirozeným spojováním katastrů v důsledku rozrůstající se zástavby a v neposlední řadě vývoj území města ovlivnila těžba hnědého uhlí v okolí. Ústí nad Labem (s částmi Bukov, Hostovice, Předlice, Střekov, Stříbrníky, Trmice, Ústí nad Labem) se rozkládalo na území o ploše 3 686 ha. Bez zmiňovaných čtvrtí na 1 523 ha. K prosinci 1945 zde žilo 60 415 (civilních – termín vzat podle evidence o výdeji potravinových lístků) obyvatel.

Osвобоzení Československa a skončení války znamenalo i pro Ústí nad Labem zrušení všech říšských zákonů a nařízení. Proto pozbyl platnost i správní akt, provedený ústeckými nacisty, podle něhož byly dosud samostatné obce Bukov, Hostovice, Stříbrníky a Předlice a města Trmice a Střekov sloučeny s účinností od 1. května 1939 s městem Ústí nad Labem v jeden celek. Vytvořilo se tzv. Velké Ústí nad Labem. Po šesti letech zkušenosti ukázaly, že sloučení byl krok více užitečný, než škodlivý, který odpovídal logickým správním, hospodářským a dopravním potřebám celku. Zvláště po roce 1945 se velké obce jevily jako hospodářsky zdatnější útvar, který snadněji plní sociální, ekonomické, ale i kulturní úkoly, které na něj klade doba, ale i obecný prospěch. Spojení z roku 1939 zůstalo a bylo i potvrzeno rozhodnutím ministra vnitra č. B-8111-26/1-46-II/4 z 13. února 1946. Pouze občané Hostovic a Stříbrníků si odhlasovali odloučení od města, což bylo vládním nařízením č. 199/1950 Sb. z 19.12.1950 potvrzeno.

Na integračním procesu se velkou měrou podepsalo vysídlování obcí a osad na Ústecku. Z důvodů ztráty obyvatelstva řada obcí zanikla nebo se jevilo zcela nemožné a neúčelné, aby v nich nadále fungoval samosprávný orgán. Pokračování důlní činnosti v západní části okresu mělo za následek likvidaci obcí ležících v okruhu dolování. Území vyuhlených obcí byla sloučena se sousedními katastry. V neposlední řadě rozvoj samotného Ústí n. L. sebou přinášel i v nové době nutnost rozšíření jeho katastru cestou připojování sousedních obcí. S účinností od 1. ledna 1963 se bývalá obec Všebořice stala místní částí města Ústí nad Labem s názvem Všebořice. Osada bývalé obce Všebořice – Střížovice – se rozdělila na území o výměře 55 ha 52 a /Střížovický kopec/ a byla přičleněna k městu Ústí nad Labem. Ostatní části osady Střížovice se staly osadou obce Český Újezd. Druhá osada bývalé obce Všebořice – Podhoří – se přičlenila k obci Úžín. Úžín se usnesením ONV Ústí nad Labem z 19. prosince 1963, s účinností k 1. 1. 1964 sloučil s obcí Dělouš a následně spolu s místní částí Dělouš, Pohorí, Roudné, Úžín, Kamenice společně přešly v další integrační vlně (1980) do Ústí nad Labem. Rozrůstající se bytová výstavba na Skřivánku a Severní Terasě zapříčinila úplné splnutí katastru obce Stříbrníky s Ústím (Stříbrníky ještě jako samostatné přijaly v roce 1960 do svého katastru jako osadu obec Dobětice). Obdobný osud postihl Hostovice, jež byly sloučeny opět s Ústím 1. 7. 1980.

Další integrační období v letech 1975 – 1976 připojilo k Ústí již zmiňované Stříbrníky, Český Újezd, Novou Ves a katastr vyuhlené obce Tuchomyšl, který byl připojen k městské části Trmice.

Nová integrační vlna proběhla na počátku 80. let a do struktury okresu Ústí nad Labem zasáhla velmi podstatně. Slučování obcí, schválené plenárním zasedáním ONV Ústí nad Labem 26. června 1980 s platností od 1. července 1980 připojilo k městu Ústí n. L. až dosud samostatné obce Brná, Habrovice (spolu s osadou Strážky), Hostovice (již výše uvedeno), Koštov (přešel k městské čtvrti Trmice, v r. 1994 odloučen spolu s Trmicemi), Sebusín (MO Střekov), Skorotice, Svádov (spolu s osadou Olešnice spadly do MO Střekov), Vaňov, Kojetice (MO Střekov). Dodatečně, rozhodnutím pléna ONV Ústí nad Labem z 22. prosince 1980 s platností od 1. ledna 1981, byla k městu přičleněna obec Božtěšice. Obec Ústí nad Labem měla po integraci v roce 1980 (1981 dodatek) tyto části obce s názvy – Bánov, Božtěšice, Brná nad Labem, Bukov, Církvice, Habrovice, Hostovice, Klíše, Kojetice, Koštov, Krásné Březno, Olešnice, Olšinky, Předlice, Sebusín, Strážky, Střekov, Svádov, Trmice, Vaňov, Všebořice, Újezd, Ústí nad Labem. Průběh zániku samostatných obcí a jejich přičleňování jako osad do ještě existujících samostatných obcí je podrobně uveden v úvodech inventářů jednotlivých MNV obcí.

Poslední územní změny zaznamenalo město Ústí nad Labem v roce 1986. Cílem reformy bylo vytvořit územní celek města Ústí nad Labem se 100 000 počtem obyvatel. Již po reformách v roce 1980 mělo správní území města Ústí nad Labem 23 částí, kde žilo více jak 80 000 lidí. O pět let později žilo v Ústí nad Labem přes 91 000 obyvatel. Ostatní obyvatelé okresu sídlili ve 2 městech, 3 střediskových obcích a v dalších 8 obcích. Navíc i tato část okresu byla více méně napojena na město Ústí (celý okres měl 117 000 obyvatel) – pracovními příležitostmi, službami, zásobováním, zdravotní péčí, kulturním a sportovním vyžitím. Západní část okresu měnila svou tvář budováním velkolomu Chabařovice, v obci Chlumec se počítalo s výstavbou nových sídlišť s občanskou vybaveností pro obyvatele vyuhlené západní části okresu.

Vezmeme-li v potaz, že se počítalo s úplným zánikem dříve samostatného městečka Chabařovice vzhledem k naplánovanému vytěžení uhelných ložisek, nalézajících se v jeho okolí a bezprostředně pod ním, v rámci tzv. „Velké varianty těžby“, je celkem nasnadě, že se nabídlo řešení, připojit nyní Chabařovice k Ústí nad Labem. Chabařovice již v roce 1980 integrovaly k sobě místní části Hrbovice, Roudníky, Přestanov a katastr zrušených obcí Vyklice, Zalužany a Otovice. Navíc celý projekt sliboval překročení vytoužené stotisícové hranice obyvatelstva ve městě Ústí nad Labem a tím naplnění kýženého ústeckého snu, zařazení se mezi statutární města s jejich patřičnými výhodami. Od 1. ledna 1986 došlo ke sloučení Chabařovic a obce Chlumec (od roku 1980 přičlenil katastr obce Žandov a Strádov) a k jejich přičlenění do katastru města Ústí nad Labem. K Ústí tehdy připadly i Neštěmice (jejich součástí byl od roku 1980 až dosud samostatný Mojžíř a obec Ryjice). Sloučené obce včetně jejich částí se staly částmi nově vzniklé obce s názvem Ústí nad Labem. Tím k 1. 1. 1986 vzrostl počet občanů města na 106 000. Další územní změny se již týkaly jen rušení místních částí (Vyklice a Bánov). Obec Ústí nad Labem měla následně tyto části obce – Božtěšice, Brná nad Labem, Bukov, Církvice, Habrovice, Hostovice, Hrbovice, Chabařovice, Chlumec, Klíše, Kojetice, Koštov, Krásné Březno, Mojžíř, Neštěmice, Olešnice, Olšinky, Předlice, Přestanov, Roudníky, Ryjice, Sebusín, Skorotice, Strádov, Strážky, Střekov, Svádov, Trmice, Újezd, Ústí nad Labem, Vaňov, Všebořice, Žandov.

2) Vývoj a dějiny archivního fondu

Spisová služba u MNV, MěNV Ústí nad Labem

Spisová služba u MNV Ústí nad Labem se v květnu 1945 přidržovala starých pracovních forem. Vedl se jediný podací deník, písemnosti byly tříděny do skupin, jak úředníci uznali za vhodné. Na konci roku 1948 vydalo ministerstvo vnitra Prozatímní spisový plán pro vnitřní správu (čj. K-662-6/11-1948-I/4), který měl být přechodem ke zjednodušení spisové evidence. MNV Ústí nad Labem oběžníkem organizačního oddělení presidia č. 1/49 zavedlo tato nová pravidla spisové manipulace. Zrušily se všechny protokoly, zavedla se jediná evidence spisů v živých a mrtvých kartotékách. Pro kartotéky byly vydány spisové průvodky. Podle organizačního plánu měla jednotlivá oddělení určená čísla. Jednací čísla byla tvořena z čísla oddělení, vlastní spisové značky podle prozatímního spisového plánu pro vnitřní správu, data podání ve formě zlomku a zkratky vyřizujícího úředníka. Došlou poštu přijímala podatelna nebo evidenční kanceláře odborů, kde byla přijímána přímá podání. Podání se evidovala podacími razítky. Z podatelny byla pošta předána do evidenční kanceláře a poté na stůl úředníka. Na urychlený oběh spisu dozírali přednostové oddělení.

I když v letech 1955 a 1959 vstoupily v platnost směrnice pro spisovou manipulaci nebo spisové plány u národních výborů, nemůžeme přesně určit, jak fungovala spisová služba u MěNV v Ústí nad Labem, protože se interní směrnice nedochovaly a ani dokumenty přejímané do archivu nevykazují řádné pořádky registratury. Částečně se vyskytující tematické celky (zápisy ze zasedání plén a rad MNV nebo MěNV) jsou jen náhodným jevem, dochovaný materiál je povahy spíše nesourodé, nacházel se často jako „pozůstalost“ po jednotlivých pracovnících a funkcionářích národního výboru.

Přejímání archiválií

Fond MNV Ústí nad Labem, MěNV Ústí nad Labem byl přebírán postupně. Nejdříve v roce 1978 přešlo do archivu 191 knih zápisů rad a plenárních zasedání MNV Ústí nad Labem z let 1945 – 1949 a MěNV Ústí nad Labem z let 1954 – 1966 (kniha přírůstků č. 508). V roce 1986 k nim přibyly další z let 1967 – 1986. Současně v tomto roce archiv převzal celou spisovnu MěNV i zbylou agendu z jednotlivých odborů MěNV. Zbylé dokumenty původce (jednalo se spíše o torzo) převzal archiv v roce 1990 po zániku Národního výboru města Ústí nad Labem. Část se jich objevila ještě při pořádání Okresního národního výboru Ústí nad Labem v roce 2008.

3) Archivní charakteristika fondu

a) Časový rozsah

Časový rozsah fondu je určen dobou vzniku a zániku národního výboru. Fond MNV, MěNV Ústí nad Labem postihuje období let 1945 – 1986, s jednou časovou mezerou let, a to obdobím 1949 – 1954. Funkci správního orgánu města a okresu převzal v roce 1949 Jednotný národní výbor, který fungoval jako národní výbor II. instance, proto jeho písemnosti jsou zařazeny do fondu ONV (JNV) Ústí nad Labem.

b) Zachovalost

Fond není dochován v úplnosti. Vzhledem k tomu, že nebyla cíleně zřízena spisová registratura, není možné zjistit stav ztrát. I z věcných skupin, odvozených z organizace a agendy národního výboru v patřičných letech jsou drobné ztráty patrné.

c) Skartace

Ve fondu byly skartovány duplicitní materiály. Dílčí skartace byly prováděny průběžně na úřadě MNVa MěNV od roku 1960.

d) Archivní struktura fondu

Knihy

Spisové pomůcky

Spisy

Kartotéky

Fascikly

4) Stručný rozbor obsahu fondu

Fond tvoří dokumenty vzniklé činností všech složek MNV, MěNV Ústí nad Labem – pléna, rady, předsednictva, předsedy, referátů, odborů, správ, komisí. Patří k zásadním fondům pro studium poválečného vývoje ve městě Ústí nad Labem.

5) Záznam o vypracování inventáře

V roce 1983 zpracovala Věra Příbylová (Hladíková) protokoly rady a pléna Místního národního výboru v Ústí nad Labem z let 1945 – 1949 a Městského národního výboru v Ústí nad Labem z let 1954 – 1966, NAD 623. K nim byl v témže roce pořízen dílčí inventář AP 19. Bez inventarizování byly k řadě protokolů přidávány další, postupně přebírané zápisy ze zasedání rad a plén MěNV až do roku 1986. Hrubá skartace byla prováděna v ostatní agendě v letech 1990 – 2000.

6) Soupis literatury

Kol., Dějiny města Ústí nad Labem, Ústí nad Labem 1995, s. 215 an.

A. Piffel, Kronika města Ústí nad Labem 1938–1945, rozmnožený strojepis Ústí nad Labem 1947

F. J. Umlauft, Geschichte der deutschen Stadt Aussig, Bayreuth 1960, s. 733 an.

J. Havel, Účast německých antifašistů v prvních sestavách revolučních národních výborů některých obcí na Ústecku, Acta Litomericensia 1998, s. 93 – 97.

F. Toman, Odbojová skupina Bohumila Bachury Úvod – Krušnohoří v Ústí nad Labem, ÚSH 1983, s. 365 – 398

Kol., Na prahu nového života, Ústí nad Labem 1965

J. Janák, Z. Hladíková, J. Dobeš, Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost, Praha 2005, s. 442 – 456

Vysvětlení zkratk

a.s.	akciová společnost
aj.	a jiné
AP	archivní pomůcka
č.	číslo
čj.	číslo jednací
čp.	číslo popisné
ČSAV	Československá akademie věd
ČSD	Československé státní dráhy
ČSM	Československý svaz mládeže
ČSR	Československá republika, Česká socialistická republika
ČSSR	Československá socialistická republika
ČVUT	České vysoké učení technické
FFP	Filmový festival pracujících
FNO	Fond národní obnovy
JNV	jednotný národní výbor
KNV	krajský národní výbor
kol.	kolektiv
KSČ	Komunistická strana Československa
MěNV	městský národní výbor
MHD	městská hromadná doprava
MNV	místní národní výbor
MO	městský obvod
MsNV	městský národní výbor
MV	městský výbor
n.p.	národní podnik
NAP	národní archivní památka
NSDAP	Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei / <i>Národně socialistická německá dělnická strana</i>
NSR	Německá spolková republika
ONV	Okresní národní výbor
OÚ	Osídlovací úřad
OV	okresní výbor
PBH	Podnik bytového hospodářství
ROH	Revoluční odborové hnutí
RVHP	Rada vzájemné hospodářské pomoci
Sb.	Sbírka zákonů a nařízení
s.d.	sine dato (nedatováno)
SNB	Sbor národní bezpečnosti
SS	Schutzstaffel / <i>Ochranný oddíl</i>
SSM	Socialistický svaz mládeže
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
TJ	tělovýchovná jednota
Ú.1.	Úřední list
ÚV	ústřední výbor
VB	Veřejná bezpečnost
ZO	základní organizace
ZOO	zoologická zahrada

